

Toelichting Resultaten *Barometer Wereldmuziek Nederland, peiljaar 2016*

Schouwburg en concertzalen, poppodia en openlucht theaters

Ten opzichte van 2014 is het aantal 'losse' concerten in het circuit van deze podia verder afgenomen. In twee jaar tijd noteren we een verdere achteruitgang van circa 20%. Bezuinigingen in de kunst- en cultuursector zijn hier debet aan. Belangrijkste oorzaak lijkt het na-ijl effect te zijn van de aan gemeenten opgelegde bezuinigingen van de Rijksoverheid, gekoppeld aan een verzwaring van het gemeentelijk takenpakket zonder voldoende financiële compensatie. Zo verdwenen er podia en moesten andere drastisch hervormen en inleveren en stelden het aantal wereldmuziekconcerten naar beneden bij. Mede hierdoor leverden de VSCD-zalen (145 aangeslotenen*) gemiddeld 20% in ten opzichte van 2014 en de VNPF popzalen (53 aangeslotenen) 25%. Openluchttheaters (40 leden) noteerden een percentage van – 40 % dat wil zeggen dat er vrijwel geen wereldmuziek meer geprogrammeerd wordt in dit circuit. De vereniging kende een ledenaanwas waardoor het gemiddelde bezoekerspercentage wat steeg.

Het prijsniveau voor een toegangskaart is bij de VSCD-zalen stabiel; de VNPF-zalen en de Openluchttheaters voerden een lichte prijsverhoging door.

Agenten, bookers en musici melden dat alle drie de circuits fors inleveren op uitkoopsommen en in plaats daarvan (lage) garantiebedragen proberen af te spreken. Hierbij komt het financiële risico voor een groot deel bij de bands en ensembles te liggen terwijl zaal-overhead aan hen doorberekend wordt – tot en met de vage 'theatertoeslag', catering en auteursrechten aan toe. Ook wordt er overal gewerkt met een beperkte en generieke marketing- en communicatiestrategie waardoor veel van die inspanningen door bands, ensembles of hun vertegenwoordigers gedaan moet worden.

Ook gerenommeerde acts als de Amsterdam Klezmer Band (opgenomen in de meerjaren subsidieregeling van het Fonds Podiumkunsten) en Carel Kraayenhof verhalen over sterk afgenomen inkomsten uit Nederland. De Amsterdam Klezmer Band genereerde voor het eerst meer inkomsten uit het buitenland dan uit de nationale markt bij vrijwel gelijkblijvend volume aan concerten. Dit fenomeen is niet ingegeven door de kwaliteit van de Nederlandse muziekexportkracht – die overigens niet onderschat moet worden – maar simpelweg door de verschaalde nationale arbeidsmarkt en beroepspraktijk voor musici.

Grote zalencircuit: 145 leden

Gemiddeld 5,5 concerten; gemiddeld € 21,62 entree; gemiddeld 650 bezoekers

Aantal bezoekers: 518.375

Omzet ticketing: € 11.207.268,-

Popcircuit: 53 leden

Gemiddeld 4 concerten; gemiddeld € 15,98 entree; gemiddeld 287 bezoekers

Aantal bezoekers: 70.315

Omzet ticketing: € 972.287,-

Openluchttheaters: 40 leden

Gemiddeld 0,2 concert; gemiddeld € 21,62 entree; gemiddeld 461 bezoekers

Aantal bezoekers: 3.688

Omzet ticketing: € 79.735,

Kleine zalencircuit

Het kleine zalencircuit lijkt geen last te hebben van hierboven geschetste ontwikkelingen en is redelijk stabiel. Kamermuziek, jazz- en kasteel/kerkconcerten vormen een belangrijke afzetmarkt voor de wereldmuziek waarbij aangetekend moet worden dat dit vrijwel nooit de top van de Nederlandse wereldmuziek behelst evenmin als gerenommeerde buitenlandse acts. Organisatoren maken veel gebruik van de FPK regelingen waardoor gages redelijk op peil blijven. Door bezuinigingen op gemeentelijke bijdrages is echter wel het volume afgenomen waardoor er sprake is van minder speelplekken.

Naar schatting 400 wereldmuziekbands en -ensembles vinden hier regelmatig emplooi met gemiddeld 10 speelbeurten per jaar. Gemiddelde band omzet is € 1.500,- bruto per concert. De traditionele muziek vindt – een uitzondering daargelaten – vooral aftrek in het kleine zalencircuit. De circa 450 bands mogen bovendien cafés en buurthuizen (cultuurhuizen) tot hun circuit rekenen, wat leidt tot gemiddeld 14 speelbeurten per jaar. De gemiddelde bandomzet is gedaald naar € 700,- bruto per concert.

Kleine zalencircuit/kasteel- en kerkconcerten, aantal: 180

Gemiddeld 3 concerten; gemiddeld € 14,15; gemiddeld 90 bezoekers

Aantal bezoekers: 48.600

Omzet ticketing: € 687.690

Café's/buurthuizen, aantal: 300

Gemiddeld 6 concerten; gemiddeld € 9,43; gemiddeld 75 bezoekers

Aantal bezoekers: 135.000

Omzet ticketing: € 1.273,050

Festivals

De festivalisering van Nederland heeft ook toegeslagen in wereldmuziekland. Wij constateren een significante stijging van het aantal bezoekers; circa 2 miljoen bezoekers bezochten in 2016 een wereldmuziekfestival of een festival waarin wereldmuziek een belangrijke component vormt. Het merendeel van deze festivals is gratis. De toename wordt veroorzaakt door meer festivals (o.m. Morgenland Festival en DiverCity), bestaande festivals die uitbreiden met meerdere dagen en festivals die geëntameerd worden in zalen in plaats van reguliere losse concerten te programmeren. Oftewel: geen vier Kaap-Verdische groepen

door het seizoen maar alles gebald in één weekend met zeven groepen, specifiek eten en drinken, een beleving opwekkend.

De trend om wereldmuziek te programmeren op multidisciplinaire (pop/jazz) festivals zet door en vertoont een stijgende lijn. De festivals compenseren derhalve voor een groot deel het verlies aan volume in de reguliere circuits. Wel is er een duidelijke verschuiving gaande: een significante toename van cross-over muziek tegenover een duidelijke afname van de kunstmuziek (niet-folkloristische klassieke muziek zoals Javaanse hofmuziek, Perzisch klassiek, Ottomaanse muziek etc).

Professionals werkzaam

Musici en componisten: naar schatting zijn er 1500 bands en ensembles operationeel in de wereldmuziek en 400 in de traditionele muziek. Dit zijn allen artiesten die in enige mate geld verdienen met het musiceren. Gemiddeld kennen de wereldmuziekgroepen een hogere bezetting (6) dan de traditionele groepen (4). We spreken hier over 9.000 plus 1.600, totaal dus 10.600 musici.

Buma kent 25.000 aangesloten componisten en tekstdichters. Naar schatting zijn er zo'n 1500 (6%) actief als componist van wereldmuziek (hierbij zit ook een deel 'broodschrijvers' als Nico van der Linden, Cor Bakker e.d.).

Opmerkelijk is dat een aantal ondervraagden in Nederland niet aangesloten is bij Buma maar bij een zusterorganisatie als Sacem (Frankrijk) of Sabam (België). Doorgaans heeft dit te maken met de vestigingsplaats van platenmaatschappij of publishing maatschappij.

Bookers, agenten en managers: naar schatting houden zich circa 65 personen professioneel bezig met de belangenbehartiging en verkoop van wereld- en traditionele muziek in Nederland.

Het merendeel bestaat uit eenmanszaken; veelal kunnen deze ondernemers niet leven van de revenuen en de meesten van hen hebben een nevenbaan.

* Voor een mogelijk vervolgonderzoek is het wellicht noodzakelijk om naast de programma-informatie en jaarverslagen van de VSCD podia ook andere bronnen te raadplegen. Zo hebben enkele Amsterdamse podia zich afgemeld als lid (waaronder de Meervaart) die van belang zijn voor een juist beeld.

Eerder onderzoek

De Nederlandse bevindingen kunnen worden afgezet tegen het onderzoek dat in 2011 is uitgevoerd in opdracht van World Music Forum NL met support van Muziekcentrum Nederland en Fonds Podiumkunsten en waarvan een verslag is verschenen onder de titel [*Klankrijk en Kansrijk, Wereldmuziek in Nederland*](#) (2012).